

Handläggare
Monica Petersson

Datum
2018-02-28

Diarienummer
OSN-2016- 0226

Årsrapport 2017 för projektet Supported education för personer med psykiska funktionsnedsättningar

Omsorgsnämnden föreslår besluta

att godkänna årsrapporten för 2017 för projektet Supported education för personer med psykisk funktionsnedsättning

Ärendet

Projektet Supported Education "Stöd i studier" är ett tvåårigt projekt som startade 1 januari 2017. Arbetsmarknadsnämnden och omsorgsnämnden gjorde 2016 en gemensam ansökan till kommunstyrelsen om medel för en social investering vilket beviljades med 2,23 mkr år 1 och 2,08 mkr år 2. Projektägare är omsorgsnämnden.

Projektet är en samhällsinriktad insats för studier i syfte att stötta personer med psykisk funktionsnedsättning i åldern 18-35 år, mantalsskrivna i Uppsala kommun, som har vilja och motivation till att påbörja eller återuppta studier och fullfölja dessa.

För att få delta i projektet ska deltagaren ha en aktuell vårdkontakt utifrån sin psykiska funktionsnedsättning. Personer med pågående insatser enligt LSS ingår inte. Projektet bygger på deltagarnas frivilliga insatser och det krävs inget myndighetsbeslut. Syftet på lång sikt är att stödja deltagarna till att bli anställningsbara på den reguljära arbetsmarknaden.

Projektet arbetar enligt metoden Supported Education som utgår från metoden *Individual Placement and Support, IPS*. IPS är en evidensbaserad metod för rehabilitering för personer med schizofreni och schizofreniliknande tillstånd samt för personer med andra psykiska funktionsnedsättningar.

Under 2017 har sammanlagt 22 deltagare varit inskrivna, hälften kvinnor och hälften män. Under 2018 ska minst 30 deltagare kontinuerligt vara inskrivna. Målsättningen med projektet är att 60 procent av deltagarna ska ha påbörjat eller slutfört studierna efter projektidens slut på 2 år. Vid årsskiftet studerade 68,4 procent av deltagarna varav sju personer på universitetet och sju personer på komvux, vuxenutbildning och folkhögskola. Deltagarna har anvisats av socialsekreterare, boendestöd, Närvårdsteam, Navet, IPS Arbetscoacher, psykiatrin, studentstödet Sveriges Lantbruksuniversitet och Ung Komp på Arbetsförmedlingen.

De sociala investeringsmedel som finansierar *Stöd i studier* ska på sikt betalas tillbaka via minskat behov av försörjningsstöd, boendestöd och andra insatser samt att skatteintäkter ökar. Ett år är för kort tid för att kunna dra slutsatser men flera av deltagarna har gått från ingen försörjning eller försörjningsstöd till studiebidrag/studielån under tiden de har varit inskrivna. Sammanlagt 10 av deltagarna har andra insatser beviljade av kommunen, och behovet av dessa förväntas också på sikt minska.

Styrgruppen för projektet har bedömt att två år är för kort tid för att kunna utvärdera effekterna och kommer därför att ansöka om en förlängning av projektet med ytterligare ett år till och med 26 januari 2020. De flesta utbildningar är några år långa och det är inte möjligt att se effekter av projektet på två år. Om utvärderingen visar att arbetssättet är framgångsrikt behövs dessutom tid för implementering inom arbetsmarknadsförvaltningen eller omsorgsförvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser för 2018 eftersom projektet håller sin budget.

Konsekvenser för jämställdhet

Könsfördelningen har varit jämn så det innebär inga konsekvenser för jämställdheten.

Konsekvenser för tillgänglighet

Ett stort antal verksamheter har fått besök och information om supported education. Inom IPS fanns det möjlighet att ställa sig i kö men eftersom platserna var relativt få ingav möjligheten att ställa sig i kö att det skapades förhoppningar om plats. I verkligheten kunde det dröja minst ett år. Det finns därför inte möjlighet att ställa sig i kö till Supported education, men verksamheten tar emot klienter som hänvisas från de verksamheter som nämns i rapporten. Projektet innebär att personer som annars inte skulle klara sina studier nu gör det.

Konsekvenser för barnperspektivet

Projektet riktar sig till unga vuxna. Om någon är förälder bör det för barnen vara positivt.

För omsorgsförvaltningen

Tomas Odin

Direktör

Bilaga: Årsrapporten för 2017 för supported education

Supported Education, ”Stöd i studier”

Helårsrapport 2017-01-01-2017-12-31

2018-01-20

Anna Lindström, Projektledare

Innehållsförteckning

Beskrivning av satsningen	3
Beskrivning av projektets deltagare.....	4
Uppnådda resultat under perioden.....	6
Måluppfyllse.....	7
Diskussion kring metod/modell.....	9
Följsamhet till tids- och aktivitetsplan. Redogörelse för eventuella avvikelser och konsekvenserna för dessa.....	10
Kartläggning av och kontakt med samverkansaktörer.....	10
Omvärldsbevakning.....	12
Genomförande under perioden.....	13
Följsamhet till budget. Redogörelse för eventuella avvikelser och konsekvenserna av dessa.....	15
Jämställdhets- och barnperspektiv under perioden.....	15
Nästa steg i projektet - på kort och lång sikt.....	16
Referenslista.....	18
Bilaga 1.....	19

Beskrivning av satsningen

Projektet Supported Education ”Stöd i studier” är ett tvåårigt projekt som startade 2017-01-01. Projektet är en social investering vars projektägare är Omsorgsnämnden. Utföraransvaret ligger under Socialpsykiatrin.

Projektet är en samhällsinriktad insats för studier i syfte att stötta personer med psykisk funktionsnedsättning i åldern 18-35 år, mantalsskrivna i Uppsala kommun, som har vilja och motivation till att påbörja eller återuppta studier, alternativt behöver stöd till att fullfölja redan påbörjade studier.

För att få delta i projektet ska deltagaren ha en aktuell vårdkontakt utifrån sin psykiska funktionsnedsättning. Personer med ett pågående LSS-insatser ingår inte i projektets målgrupp. Projektet Supported Education bygger på deltagarnas frivilliga insatser och respektive deltagares medverkan kräver ej något myndighetsbeslut. Ingen bedömning av individens förmåga till studier görs. Syftet med projektet på lång sikt är att stödja deltagarna till att bli anställningsbara på den reguljära arbetsmarknaden.

Projektet arbetar enligt modellen Supported Education (SEd) med stöd av metoden Individual Placement and Support (IPS).

Modellen Supported Education syftar till att stödja personer med psykisk funktionsnedsättning att påbörja, återvända eller slutföra studier så att de liksom alla samhällets medborgare kan få tillgång till utbildningssystemet¹. Supported Education är ett individanpassat stöd utifrån individens behov och önskemål. Stödet bygger på ett coachande förhållningsätt som omfattar både stöd i och utanför skolmiljön². Stödet ges av en studiecoach utifrån deltagarens behov så länge detta efterfrågas i samband med studier. Stödet gäller för olika former av utbildning såsom praktiskt- eller teoretiskt utformade utbildningar som sker på gymnasium, vuxenutbildning/folkhögskola och högskola/universitet.³

I det stöd som studiecoachen ger till deltagaren ingår bland annat vägledning, hjälp med ansökan till studier och studiemedel/försörjning, hjälp med att undersöka möjligheterna till anpassning av studierna och examination samt att öka tryggheten för individen vid möten med t.ex. myndigheter och utbildningsanordnare. Dessutom ges stöd till träning av studieteknik och till att utveckla nya färdigheter.

IPS-metoden är en evidens- och manualbaserad arbetsmetod för arbetsrehabilitering av personer med schizofreni och schizofreniliknande tillstånd samt för personer med andra psykiska funktionsnedsättningar vilka står utanför arbetsmarknaden och som behöver stöd för att finna, få och behålla ett arbete på den öppna arbetsmarknaden⁴. Grundprincipen är att alla som vill arbeta kan delta och att det är deltagarens val samt preferenser som styr stödets utformning.

¹ Bengs A-K, Borg G & Liljeholm U. Studieinriktad rehabilitering – Supported Education ur tre perspektiv. FoU Södertörn, 2013. ISSN 1403-8358

² Skolan är nyckeln till framgång- Supported Education projekt unga som resurs i arbetslivet. ISBN 978-91-983770-0-2. Publicerad 2016. <http://rsmh.se/unga-som-resurs-meny/metodbok-skolan-ar-nyckeln-till-framgang/>

³ Skolan är nyckeln till framgång- Supported Education projekt unga som resurs i arbetslivet. ISBN 978-91-983770-0-2. Publicerad 2016. <http://rsmh.se/unga-som-resurs-meny/metodbok-skolan-ar-nyckeln-till-framgang/>

⁴ Individanpassat stöd till arbete enligt IPS-modellen – vägledning för arbetscoacher. ISBN 978-91-87169-60-1 Artikelnr. 2012-8-5. Publicerad www.socialstyrelsen.se, juli 2012. <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18796/2012-8-5.pdf>

Projektet har tre heltidsanställda medarbetare. En projektledare/studiecoach som arbetar 50 % som projektledare och 50 % som studiecoach. En studiecoach på 100 % samt en studie- och yrkesvägledare/studiecoach som arbetar 50 % inom vardera området. Projektet har totalt två studiecoacher på heltid.

Projektet leds av en styrgrupp sedan det första konstituerande styrgruppsmötet 2017-02-15. Styrgruppen består av representanter från omsorgsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen. Under styrgruppen finns en arbetsgrupp/projektteam med uppgift att svara för den operativa verksamheten.

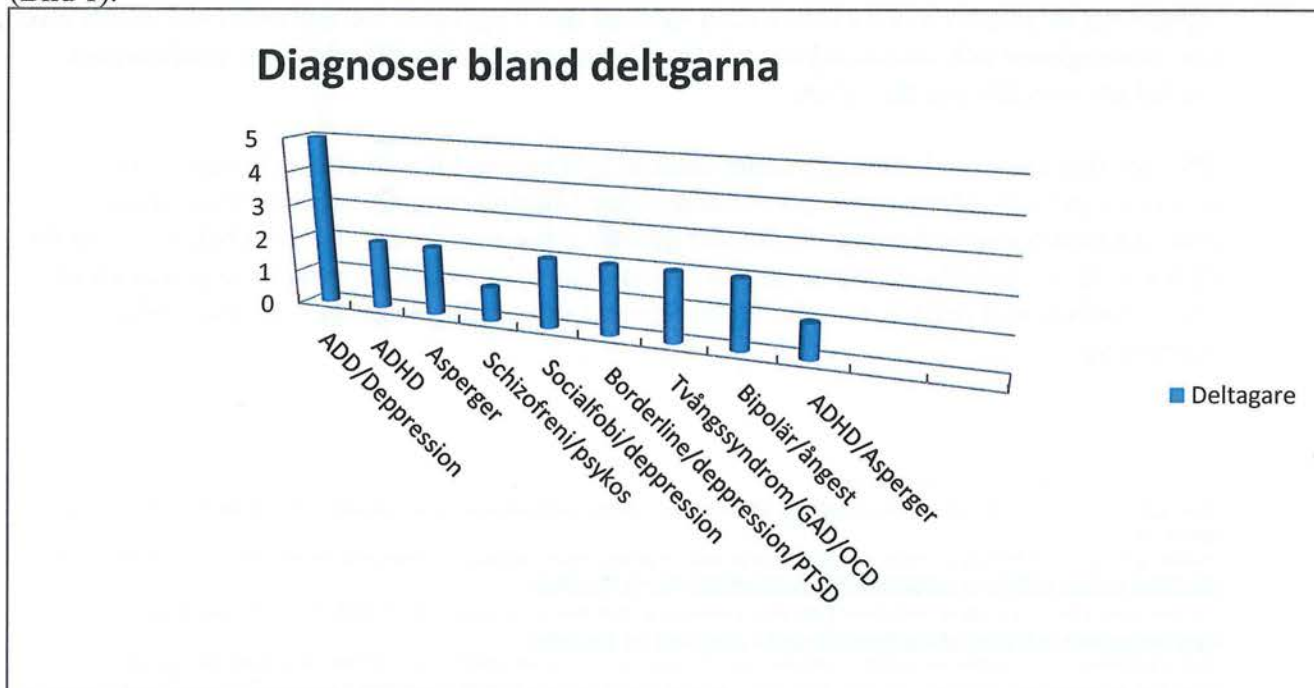
Arbetsgruppen benämns härnäst i rapporten som *projektteamet* eller *studiecoacherna*. Själva projektet Supported Education benämns i rapporten som *projektet* och modellen Supported Educationen förkortas i rapporten till *SEd*. Personerna som är inskrivna i projektet kommer i rapporten att benämnas som *deltagare*.

Beskrivning av projektets deltagare

Projektets målgrupp består av unga vuxna mellan 18-35 år skrivna i Uppsala kommun med psykisk funktionsnedsättning samt med behov av utökat stöd för att påbörja eller återvända till och genomföra sina studier. Åldern bland projektets deltagare är främst mellan 20-30 år. Projektets deltagare har omfattande svårigheter både i och utanför skolmiljön.

Deltagarnas psykiska diagnoser varierar. Flera av deltagarna har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som ADD, ADHD och asperger men det förekommer även andra diagnoser bland deltagarna (Se bild 1). Majoriteten av deltagarna har/haft depressioner och ångestsyndrom. Deltagarna har även omfattande svårigheter i vardagen som konsekvens av psykiska funktionsnedsättningar. Detta innebär att flera av dem har haft svårt att fullfölja och genomföra studier/utbildningar med det reguljära stödet som finns inom skolväsendet för personer med funktionsnedsättningar.

(Bild 1).

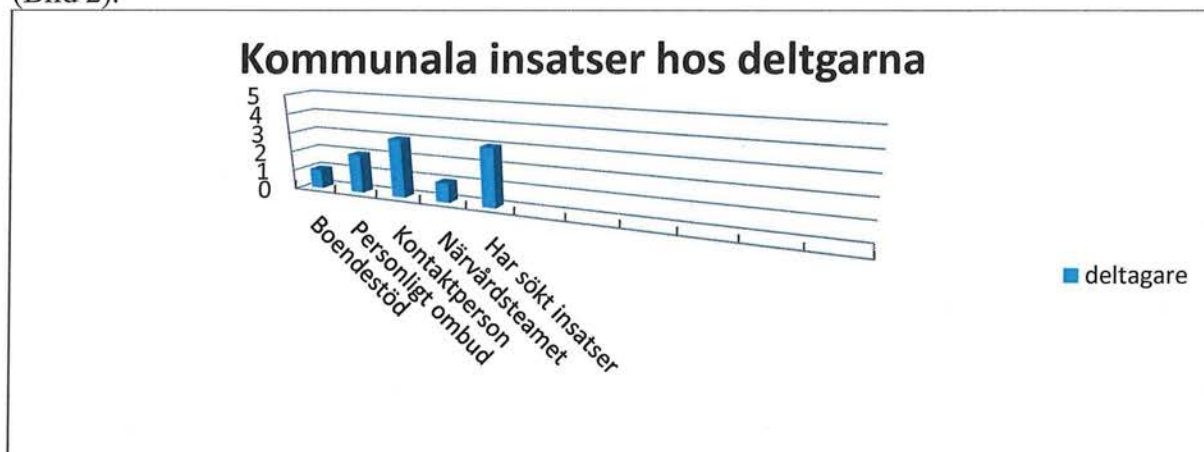

Majoriteten av projektets deltagare har flera misslyckanden bakom sig avseende studier. Många av dem har även haft/har andra stödinsatser för genomförande av studier. För att studiecoacherna ska kunna stötta deltagarna så bra som möjligt inför och i studierna krävs det att deltagarna har en vårdkontakt utifrån sina psykiska funktionsnedsättningar. Detta krav är i enlighet med riktlinjerna för metoden IPS samt för modellen Supported Education där samverkan med vården/psykiatrin kring deltagaren är en viktig förutsättning för att insatsen ska vara lyckad.

Deltagarnas medverkan är frivilligt och utgår från individens vilja och motivation att genomföra, återvända till samt slutföra studierna. Medverkan ställer heller inga krav på godkända studieresultat från deltagaren.

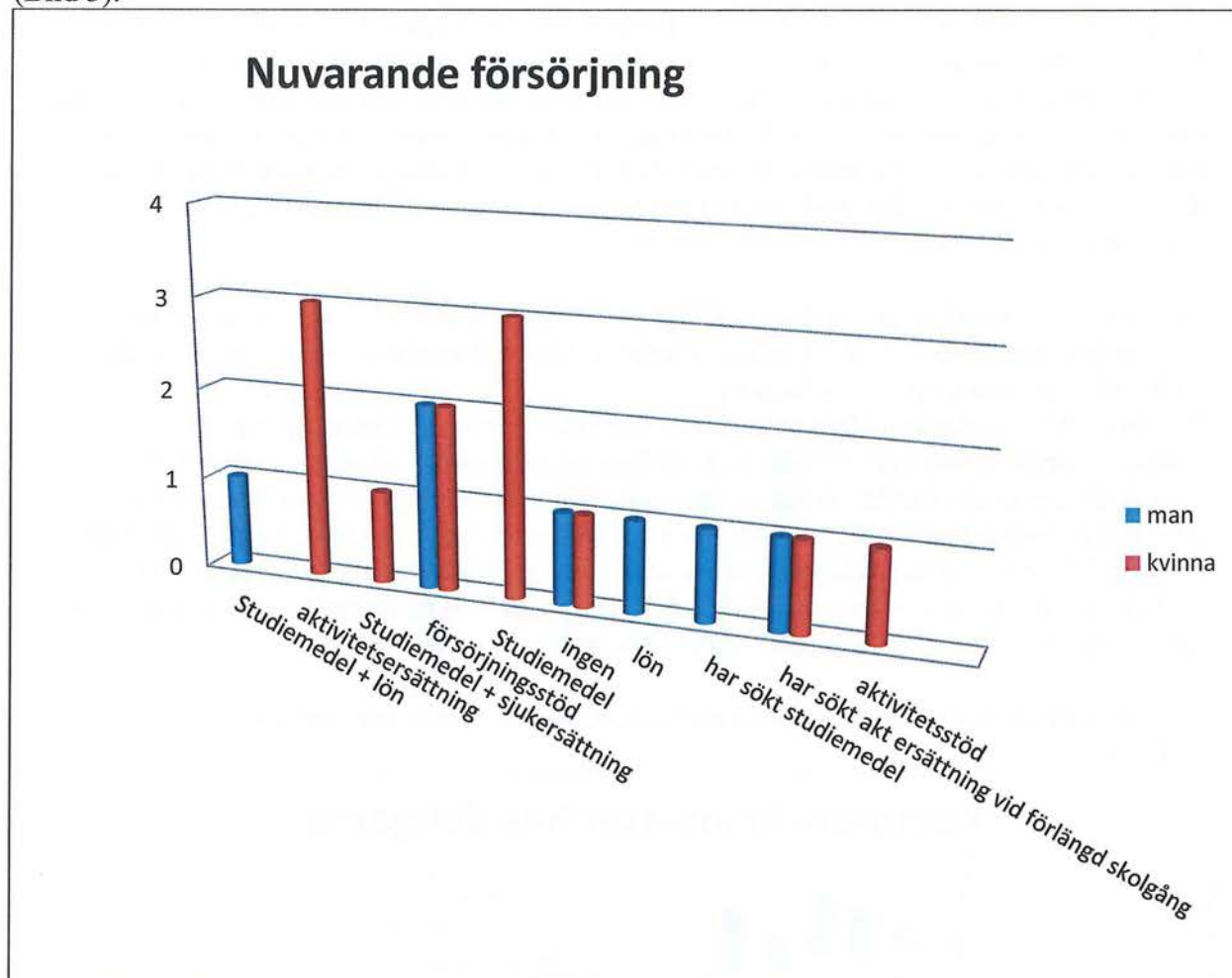
Studiecoacherna arbetar utifrån deltagarnas individuella behov. Detta innebär att studiecoacherna måste vara flexibla och lyhörda på deltagarnas situation samt behov och önskemål. Det är det därför viktigt att studiecoachen har möjlighet att vara flexibel med sin arbetstid utifrån deltagarens situation. För att studiecoacherna ska kunna ha möjlighet att jobba utifrån de ovan nämnda riktlinjerna är det, enligt IPS metoden, väsentligt att en studiecoach får maximalt hantera 20 deltagare åt gången. Ett önskvärt antal aktiva deltagare kan förslagsvis vara 15 deltagare för en studiecoach som jobbar heltid.

Flera av projektets deltagare har även andra stödinsatser från Kommunen(se bild 2). (Bild 2).

Deltagarna har olika ersättningsformer,(se bild 3). Flera av deltagarna har gått från ingen försörjning eller försörjningsstöd till studiebidrag/studielån under tiden de har varit inskrivna i projektet.

(Bild 3).

Uppnådda resultat under perioden

Syftet med projektet är att stödja personer mellan 18-35 år med psykisk funktionsnedsättning i Uppsala Kommun att påbörja eller att återvända och genomföra studier. Syftet på lång sikt är att stödet ska leda till en anställning på den reguljära arbetsmarknaden. Därmed minskas risken för att deltagarna hamnar i bidrag-/insatsberoende från såväl kommunen som staten. Detta innebär naturligtvis en samhällsekonomisk vinst samt även positiva effekter för deltagande individer.

Huvudmålet

Huvudmålet med projektet enligt projektplanen är att 60 % av deltagarna ska ha påbörjat eller slutfört studierna/utbildningen efter projektidens slut på 2 år.⁵

⁵ Petterson, M. Supported Education, - samhällsbaserat stöd mot studier för personer med psykisk funktionsnedsättning. Uppsala Kommun. Projektplan social investering, 2016.)

Effektmål

På kort sikt(2 år) ska:

- 60 % av deltagarna ha påbörjat eller slutfört sina studier
- 80 % av deltagarna ha en förbättrad känsla av sammanhang och psykiskt välbefinnande

Processmål

- Identifiera och informera minst 30 potentiella deltagare om projektet inom 6 månader
- Erbjud 20 deltagare stöd genom projektet under år 1 och 30 deltagare under år 2
- 80 % av deltagarna ska ha ansökt till studier inom ett år från inskrivning

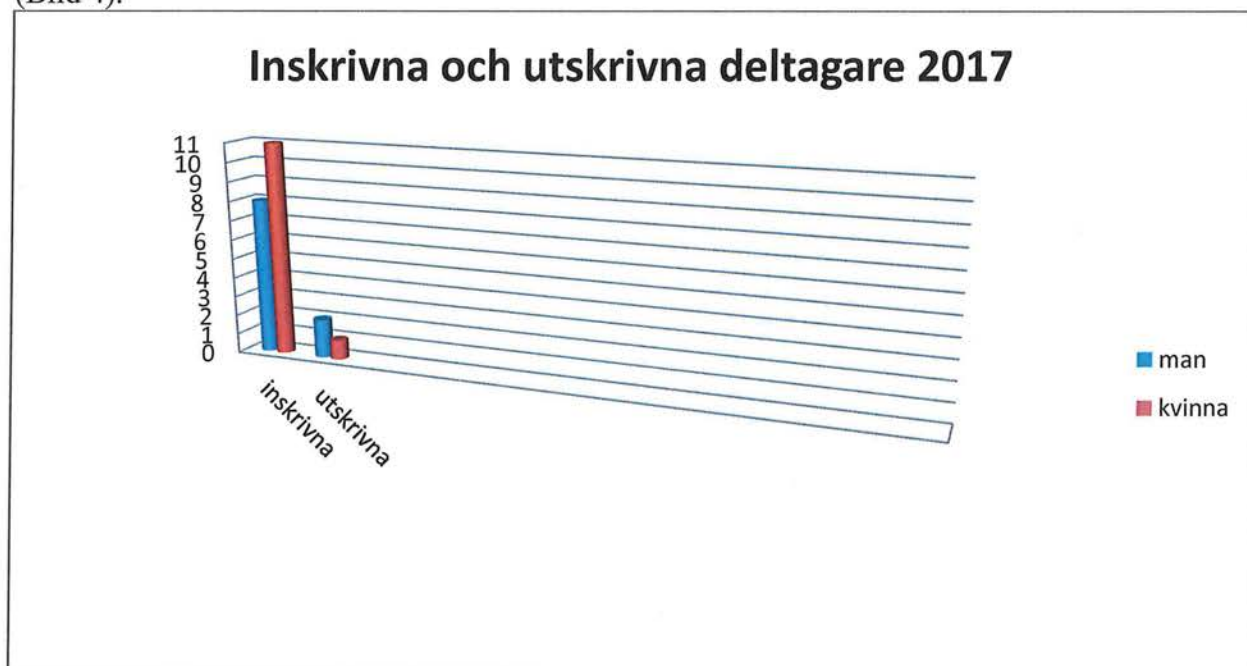
Måluppfyllelse

Projektet har under det första året skrivit in 22 deltagare(se bild 4) och av dessa har tre skrivits ut från projektet under hösten 2017. Berörda studiecoacher har försökt att kontakta dessa tre deltagare vid ett flertal tillfällen innan utskrivningen har initierats. Dessa deltagares studiecoacher har även kontaktat personer i deltagarnas nätverk, utifrån en upprättad överenskommelse mellan deltagarna och deras studiecoacher, för att få mer information kring frånvaron.

Orsaken till utskrivningarna har varit bristande intresse för studier samt förlorad kontakt med studiecoachen. Enligt ett styrgruppsbeslut den 5 september 2017, beslutades det att, om studiecoachen inte har hört något från deltagaren under en månad trots upprepade kontaktförsök är detta skäl för utskrivning av deltagaren.

Efter årsskiftet kommer ytterligare två deltagare att skrivas in i projektet efter att planerade informationsmöten genomfördes i slutet på december 2017.

(Bild 4).

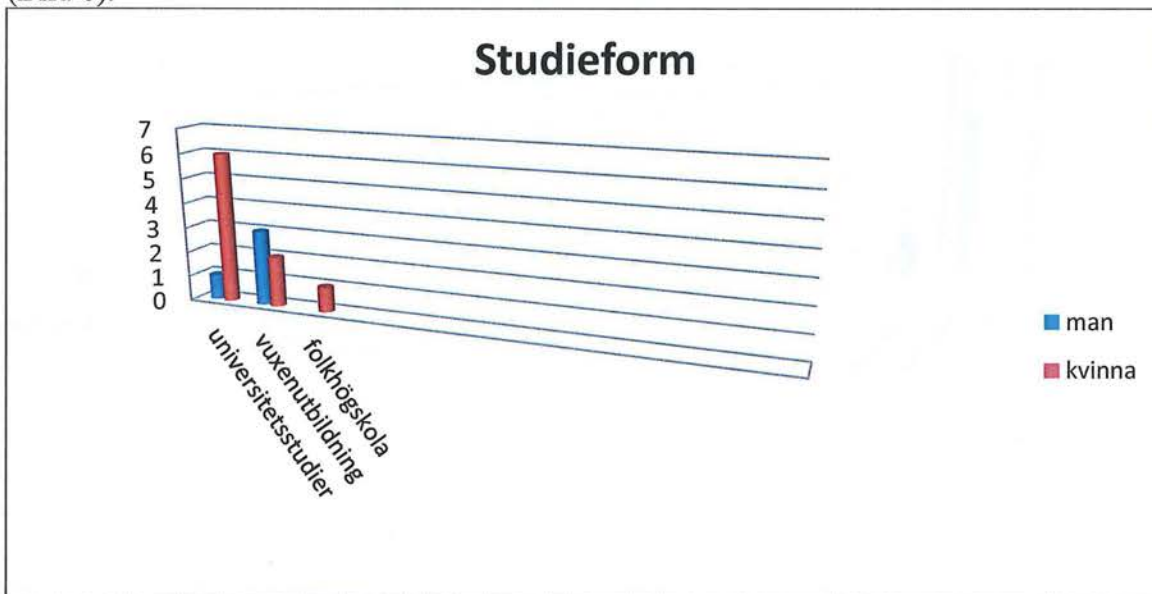
Under det första året har cirka 45 informationsmöten genomförts med både potentiella deltagare samt olika myndigheter och professioner som möter projektets målgrupp. Vid ett styrgruppsmöte den 19 juni 2017 reviderades följande riktlinje för projektet; processmålet att identifiera och informera minst 30 potentiella deltagare bedömdes ej vara ett prioriterat mål.

Under projektets första år är 13 av de 19 inskrivna deltagarna i studier, det vill säga 68.4% (se bild 5). Av dessa 13 är 9 kvinnor och 4 män. Vissa av projektets deltagare var vid inskrivningen i studier. Två deltagare har nyligen pausat sina studier och tre deltagare har sökt studier till våren. Två deltagare har timanställning. Studieförmen bland deltagarna varierar (se bild 6).

(Bild 5).

(Bild 6).

Att majoriteten av de deltagare som befinner sig i studier, 7 av 13 deltagare, är i universitetsstudier, kan eventuellt bero på att projektet bedrivs i en universitetsstad och att efterfrågan av stöd i studierna ökar ju mer insikt individen har om sin egen studieförmåga.

I det skede som projektet för närvarande befinner sig i är det för tidigt att avläsa några långsiktiga effekter av projektets insatser och vilka ekonomiska resultat projektet har bidragit till under det första året, det vill säga om projektets insatser har bidragit till minskade kommunala insatser och bidrag. Det som går att säga är att ett flertal deltagare efter inskrivningen har fått eller ansökt om studiemedel istället för kommunala/statliga bidrag. Målet med projektet är inte bara en fråga om att få ut deltagarna i studier och att dessa genomförs, utan också om att främja individens egenupplevda hälsa, livskvalité och upplevelser kring deltagandet i projektet. Projektet har i första hand fokuserat på kvalitet i utförda insatser samt upplevd hälsa bland deltagarna och upplevelser kring deltagandet i projektet.

Att mäta deltagarnas välbefinnande kan vara svårt då välbefinnandet för de aktuella deltagarna kan variera kraftigt utifrån deras dagsform. För att kunna mäta upplevelserna av projektet har en baslinjemätning upprättats med stöd från Inna Feldman, hälsoekonom från Uppsala universitet. En första baslinjemätning har genomförts i samband med inskrivning av deltagarna i syfte att mäta deltagarnas mående, insatser och situation, etc. under medverkan i projektet. Mätningen görs därefter varje halvår med hjälp av en publik länk som skickas ut till deltagarnas mail. Frågorna i enkäten bygger delvis på hälsoenkäten General Health Questionnaire (GHQ12), i form av en självskattningsskala för upplevd hälsa. På grund av att deltagarna har skrivits in vid olika tidpunkter under projektet har inte alla inskrivna deltagare fått ta del av enkätundersökning nummer 2. Rapport från baslinjemätningen kommer därmed att presenteras vid ett senare tillfälle under projektiden då det finns möjlighet att göra en mer säkerhetsställd jämförelse av resultaten mellan de olika mätningstillfällena.

Sett ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och ett livskvalitetsperspektiv är projektet en viktig insats för personer med psykisk funktionsnedsättning inom olika utbildningsområden. Detta då någon likande insats för målgruppen inte finns inom kommunen.

Diskussion kring metod/modell

Då projektet endast har pågått i drygt ett år är det för tidigt att säga något om projektets metod och modell i relation till de långsiktiga målsättningarna för projektet.

Det som projektteamet hittills har bedömt vara initiala framgångsfaktorer med modellen Supported Education har varit;

- Att arbeta så specifikt som möjligt utifrån modellen Supported Education.
- Att få kontinuerlig utbildning och handledning både inom IPS metoden samt modellen Supported Education.
- Att som studiecoach vara flexibel och jobba individuellt med deltagarna utifrån deras behov samt ha uthållighet i relation till deltagarna.
- Att deltagarna har en etablerad vårdkontakt för den psykiska funktionsnedsättningen vid inskrivning.

- Att projektet är en frivillig insats utan krav på myndighetsbeslut eller studieresultat från deltagaren vilket gör det möjligt för studiecoachen att stötta utifrån deltagarens individuella behov och situation.
- Att studiecoachen fortsätter att stötta deltagaren även om deltagaren avbryter studierna under en period.
- Att projektet erbjuder studierum som deltagarna har möjlighet att använda på dagtid samt att en studiecoach finns tillgänglig vid behov.
- Att studiecoacherna arbetar systematiskt med att få till ett samarbete med olika aktörer inom skolväsendet för att till exempel undersöka möjligheterna till anpassning av deltagarens studiesituation.

Den huvudsakliga svårigheten som projektteamet har stött på under det första året är att deltagarnas mående kan variera, vilket ibland har lett till att deltagarna uteblir från utsatta möten med studiecoachen. Projektteamet har försökt att minimera detta genom att upprätthålla en god kontakt med deltagarna och deras kontaktnät samt genom att upprätthålla kontinuerliga möten med deltagaren och att möjligheten finns att träffa deltagaren på andra platser än hos studiecoachen.

Följsamhet till tids- och aktivitetsplan. Redogörelse för eventuella avvikelser och konsekvenserna för dessa

Områdena rekrytering och utbildning av personal har genomförts enligt plan förutom att studie- och yrkesvägledaren för projekt påbörjade sin anställning i april 2017 och inte i januari då övriga projektmedarbetare tillträdde sina tjänster. Trots att projektteamet inte var fullbemannat innan april 2017 har projektteamet levt upp till målsättningen att skriva in 22 deltagare (dock med tre utskrivningar) under år 2017.

Kartläggning av och kontakt med samverkansaktörer

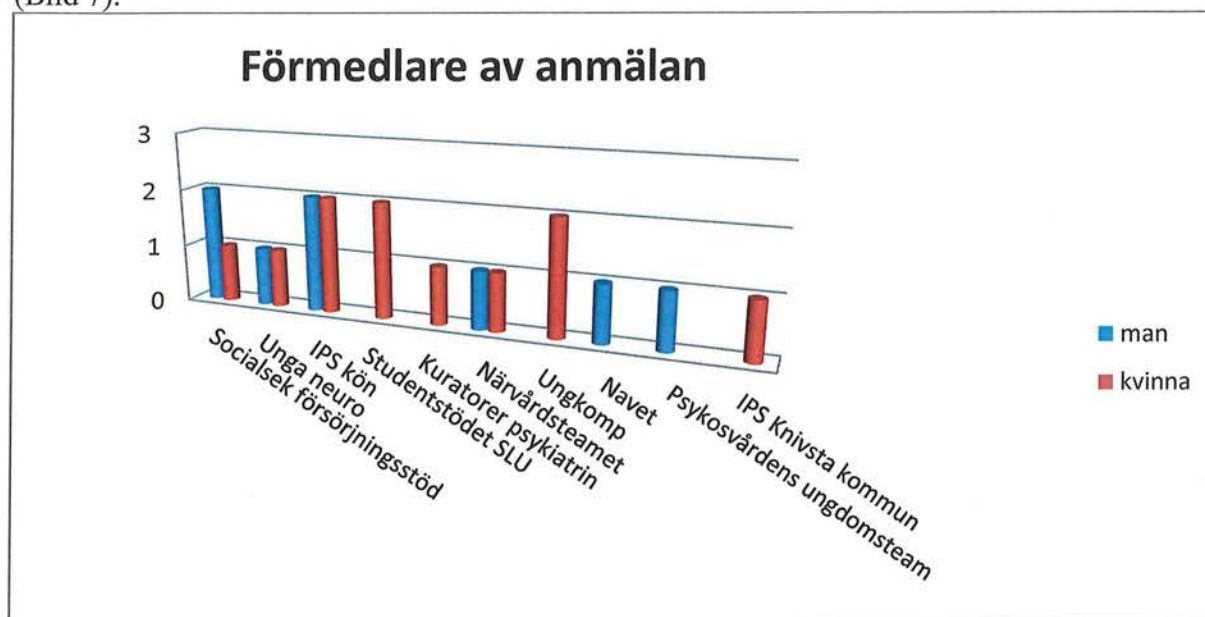
Projektteamet har under året 2017 jobbat uppsökande med att identifiera, kartlägga, kontakta och informera olika verksamheter samt professioner som möter projektets målgrupp. Mycket tid och resurser har använts till att sprida information om projektet till olika professioner samt till "nätverkande". Projektteamet har under uppstartsfasen, arbetat uppsökande med att aktivt kartlägga och informera eventuella samverkansaktörer. Informationsmöten med eventuella samverkansaktörer har inför terminstarter genomförts med bl.a. Komvux, Hermods, Vuxenutbildningen, Studenthälsan, Studentstödet, SLU-studentstöd, Boendestöd, Hikikomori, Närvårdsteamet, Ung Komp, kurratorer på psykiatrins hus och socialtjänsten. Denna informationsstrategi har bedömts vara framgångsrik då de inskrivna deltagarna väl uppfyllt projektets riktlinjer för deltagande.

Hittills har alla deltagare som har vänt sig till projektet för att få stöd från en studiecoach kunnat bli inskrivna utan att behöva stå i någon kö. Anmälningarna för deltagarna kommer från de olika professioner runt om i kommunen som möter målgruppen.

Enligt projektetplanen var syftet vid uppstartsfasen att personer som står i kö till IPS-Arbeitscoacher och som är intresserade av studier kunde skrivas in i SED projektet istället. Detta har under det andra halvåret av projektet genomförts i enlighet med projektplanen då

två personer från IPS-kön har skrivits in i projektet. När projektet startade skrevs två deltagare över från IPS-verksamheten till projektet då fokus hade skiftat från arbete till studier. Statistik har förts över var anmälningarna har initierats (se bild 7).

(Bild 7).

Ytterligare cirka 8 personer har varit på informationsmöten med studiecoacherna men har valt att inte delta eller bli inskrivna då de inte har tillhört rätt målgrupp för projektet eller inte varit motiverade till att studera. Anmälningarna för dessa personer kommer bland annat från psykosvårdens ungdomsteam, neuropsykiatriska mottagningen för unga vuxna, boendestöd och socialekreterare från försörjningsstöd.

Trots att projektgruppen har varit och informerat både SLU's studentstöd och Uppsala universitets studentstöd samt studenthälsan så har majoriten av intresseanmälningarna kommit in från SLU's studentstöd. Projektgruppen upplever att de båda aktörerna har varit mycket positiva vid informationstillfällena men samarbete har inletts med samordnarna från SLU's studentstöd. Projektgruppen kommer under år två att fortsätta marknadsföra projektet till de båda aktörerna, med fokus på Uppsala universitets studentstöd, samt att sprida information till studievägledarna inom de olika institutionerna.

För att få information om lediga platser används hemsidan samt kontakt med projektteamet via mail och telefon. Anmälan görs via telefon eller via mail.

Trots mängden av informationsmöten har fokus legat på kvalitativ informationsspridning om projektet istället för kvantitativ informationsspridning. Ett resultat av detta har varit att efterfrågan av platser har varit stor vid terminstart men avtagit längre in i terminerna. En lärdom av detta är att projektteamet kommer att fortsätta att informera samt marknadsföra projektet även i mitten av terminerna om eventuella utskrivningar av deltagare skulle ge ytterligare utrymme för nya deltagare.

Samverkan har också inletts på en individuell nivå med aktuella aktörer utifrån deltagarnas behov och situation.

Projektgruppen presenterade projektet för politikerna inom Omsorgsnämnden i slutet av augusti 2017 med positiv respons.

Omvärldsbevakning

Projektteamet har under det första halvåret gjort studiebesök hos bland andra Supported Educations verksamheter i Örebro och Sundsvall.

Projektet i Uppsala ingår i två forskningsprojekt för modellen Supported Education. Det ena forskningsprojektet, ”Seciso”, är ett transnationellt projekt för Sverige, Tyskland och Nederländerna för kunskapsutbyte om Supported Education med syftet att utforska hur olika former av stöd i studier utformats samt vilka förbättringsmöjligheter som finns. Målet med projektet är att, i ett europeiskt perspektiv, få större kunskap om kontext, likheter, olikheter, problem och möjligheter ur ett själverfaret elevperspektiv.

Vid genomförandet av första delen av forskningsprojektet deltog nästan alla av projektets deltagare i individuella fokusintervjuer.

Det andra forskningsprojektet ”Med arbetsliv i sikte - stöd till utbildning för unga med Psykisk ohälsa” bedrivs av Umeå och Lunds universitet. Projektets syfte är att utveckla kunskap kring Supported Education. Det är ett treårigt projekt, finansierat av FORTE (Forskningsrådet för arbetsliv och samhälle) med syfte att ta reda på vilka Supported Education-faktorer och principer som är möjliga att implementera i en svensk kontext samt att beskriva och analysera betydelsen av denna service för unga vuxna med psykisk ohälsa. Verksamheter inom tre kommuner kommer att delta i studien, Karlskrona, Södertälje och Uppsala.

Intervjuer med projektteamet och med projektets deltagare kommer att inledas i början av år 2018. Verksamheterna från Uppsala, Karlskrona och Södertälje kommer i början av mars 2018 att genomföra en utbildning i Supported Education via forskningsprojektet.

Projektteamet deltog den 21 september 2017 i en ESF konferens i Sundsvall för Supported Education. Personerna som deltog var från Sverige, Tyskland och Holland. Konferensens tema var: *Framgångsfaktorer för att hjälpa unga personer med psykosociala funktionshinder att återvända/eller att stanna kvar i utbildning, studier eller arbete i social kontext.*

Projektteamet ansåg att konferensen var mycket givande för deras arbete, dels då en av ledande frontfigurerna för modellen Supported Education i Europa, Dr. E.L. (Lies) Korevaar, Professor i rehabilitering i Hanze University Groningen, föreläste om integration av unga med psykisk funktionsnedsättning med hjälp av Supported Education.

Genomförande under perioden

- 1) *Inskrivning av deltagare har skett enligt följande*; När projektet startade januari 2017 var två deltagare redan inskrivna i projektet. Dessa två deltagare var från IPS verksamheten men ville nu studera istället för att arbeta. De första inskrivningarna av deltagare skedde först i början på april 2017. Enligt projektplanen var målsättningen att inskrivningarna skulle påbörjas redan i mars 2017. Denna avvikelse orsakades av att inskrivningsprocessen blev förskjuten på grund av oenighet inom styrgruppen angående vilken målgrupp projektet skulle vända sig till. Under styrgruppsmötet den 30 mars 2017 beslutades det att den viktigaste riktlinjen för projektets deltagare var långvarig psykisk funktionsnedsättning. Nationella psykiatrisamordningens definition ska följas⁶:

”En person har ett psykiskt funktionshinder om hon eller han har väsentliga svårigheter med att utföra aktiviteter på viktiga livsområden, och om dessa begränsningar har funnits, eller kan antas komma att bestå, under en längre tid. Svårigheterna ska vara en konsekvens av psykisk störning.” (SOU 2006:100 s. 325)

En annan riktlinje som betonades av styrgruppen är att deltagarna, som villkor för deltagande, ska ha omfattande funktionshinder på grund av deras psykiska funktionsnedsättning och att de ska vara motiverade till studier. Att vara motiverad till studier är en viktig grundprincip enligt både SED och IPS metoden.

Under samma styrgruppsmöte beslutades det även att deltagarna skulle ha någon form av etablerad vårdkontakt utifrån deras psykiska funktionsnedsättning. Beslutet grundades på tidigare erfarenheter från IPS projektet då arbetscoacherna uppmärksammade att det fanns stora fördelar med ett team av olika professioner kring deltagaren för att kunna stötta upp deltagarna på olika sätt både i och utanför jobbrelaterade sammanhang. Att det finns ett nätverk runt deltagaren som strävar mot ett gemensamt mål är en annan viktig förutsättning för att SED ska fungera med bästa möjliga utfall⁷.

Vid inskrivningsprocessen genomförs ett informationsmöte med deltagarna. I de flesta fall medverkar även en person från deltagarens kontaktnät under informationsmötet som ett eventuellt stöd för deltagaren. Därefter bestämmer studiecoachen och deltagaren att de ska höras av efter cirka en vecka. Syftet med detta är att deltagaren ska få chans att tänka igenom sitt beslut om insatsen innan deltagaren skrivs in. Det finns ingen anmälningsblanket för insatsen, istället utbyts all information vid informationsmötet. En blankett för inskrivning/ överenskommelse används för att säkerhetsställa individens deltagande och att det sker av egen vilja/intresse.

- 2) *Kartläggning*; Kartläggningsfasen bygger på insamling av information om och till deltagaren. Informationen handlar bland annat om deltagarens kompetens och

⁶ Anders Milton. Rapport från nationell psykiatrisamordning. Vad är psykiskt funktionshinder, 2006:5.

<http://www.socialstyrelsen.se/psyiskohalsa/psyiskfunktionsnedsattning/inventeringsverktyg/Documents/Rapport-definition-psyiskt-funktionshinder.pdf>

⁷ Bengs A-K, Borg G & Liljeholm U. Studieinriktad rehabilitering – Supported Education ur tre perspektiv. FoU Södertörn, 2013. ISSN 1403-8358

behörighet, vad deltagaren vill studera och målsättningen med studierna samt vilka personer som finns i deltagarens nätverk (t.ex. föräldrar, boendestöd, kontaktperson, utbildningsanordnare, kurator osv.). Fokus ligger på de långsiktiga målen med studierna, det vill säga vad det är deltagaren vill uppnå på lång sikt med att studera. För att få utökad information om deltagarens förmågor, svårigheter och stödbehov relation till studier använder studiecoachen en mall för att kartlägga dessa områden (se bilaga 1). Mallen är framtagen enligt riktlinjer för arbetssättet enligt den europeiska verktygslådan för modellen Supported Education.⁸

Kartläggningsfasen påbörjas oftast vid andra mötet med deltagaren efter inskrivningen. Då får deltagaren träffa projektets studie- och yrkesvägledare för att undersöka om deltagaren behöver stöd för att komma fram till vilket studie/arbetsområde hen finner intressant samt vilken form av vägledningsstöd deltagaren efterfrågar från studiecoachen.

Urvalet av studier baseras helt på deltagarens preferenser och föregås inte av någon form av bedömning av studieförmåga eller liknande. Däremot diskuteras deltagarens olika val i processen i syfte att belysa konsekvenserna av respektive val.

Under kartläggningsfasen träffar studiecoachen deltagaren mellan ca 1-2 gånger i veckan samt därutöver efter deltagarens behov och situation. Studiecoacherna försöker att träffa deltagarna så regelbundet som möjligt, det vill säga cirka en gång i veckan, för att upprätthålla en kontinuitet i mötena med deltagarna. Detta på grund av att projektteamet har uppmärksammat att deltagarna mer frekvent ställer in mötena med studiecoachen om det går för lång tid mellan mötena. Vid styrgruppsmötet den 19 juni 2017 reviderades följande riktlinje för projektet; att projektteamet ej behöver rapportera antalet möten och samtal med deltagarna.

- 3) *Aktivitet*; Deltagaren utformar en studieplan tillsammans med sin studiecoach och studie- och yrkesvägledaren. I denna ingår förtydligande om tillvägagångssätt för ansökan till studierna, roller och ansvar för bland annat vem som ska ta kontakt med utbildningsanordnare, och vilken information som ska lämnas ut till utbildningsanordnaren. Detta görs tillsammans med deltagaren med hjälp av en blankett för samtycke. I studieplanen kartläggs även deltagarens styrkor och svagheter i samt utanför studiesammanhanget. Studiecoachen hjälper till med det som deltagaren efterfrågar. Stödets omfattning samt utformning baseras på deltagarens egen förmåga och önskemål. Det kan till exempel handla om att handgripligen vara med deltagaren i skolan eller att hjälpa deltagaren med att få anpassning av examinationer eller studiesituationen. Dock är det viktigt att poängtera att studiecoacherna inte har någon specifik ämneskunskap och deras uppgift är inte att utföra studierna åt deltagaren. Enligt modellen Supported Education kan stödet både ges individuellt och i grupp. Projektet har främst jobbat med individuellt stöd till deltagarna men två av deltagarna som läser samma utbildning har med hjälp av studiecoacherna nu börjat studera tillsammans. Projektteamet har möjliggjort för deltagarna att låna besöksrummen i lokalen där projektteamet sitter för att studera. Det finns då alltid en studiecoach i närheten om någon fråga hos deltagaren skulle uppstå.

⁸ Life long learning programme, Tool kit Swedish version, "Verkttygslåda för Supported Education", Lies Korevaar & Jacomijn Hofstra, Helsingborg, 2016, översättning Claes-Magnus Berson. <http://www.supportededucation.eu/wp-content/uploads/2016/12/SEd-Svenska.pdf>

Studiecoachen hjälper även deltagaren att få kontakt med berörda parter för att se över den ekonomiska situationen och hur den eventuellt kan påverkas i samband med studier. Projektets deltagare har vid inskrivning olika ersättningsformer, vilket i flera fall kan komma att förändras under projektets gång.

Följsamhet till budget. Redogörelse för eventuella avvikelser och konsekvenserna av dessa.

Den totala projektkostnaden för 2 år beräknas till 4,31 mkr, 2,23 mkr år 1 och 2,08 mkr år 2. Projektet rekviderar pengar kvartalsvis. Projektet har under det första året hållit sig inom ramen för projektets budget med god marginal. Den totala kostnaden för projektet januari-december var 1 852,400 kr vilket innebär att projektets kostnad ligger under uppskattad prognos med 365,700 kr. Specificerade kostnader för projektet för år 2017 presenteras nedan i tkr:

Löner	1 167,2
PO-pålägg + upplupna semesterlöner+ förändring+ övriga personalkostnader	482,0
Hyra	150,0
Övriga verksamhetskostnader	48,7
Övriga tjänster	4,6
Totalt	1 852,4

Utbildning av medarbetarna har genomförts utan att belasta budgeten. Enligt budgeten för det första året ska en del av medlen användas till utbildning av personal. Samma utrymme i budgeten ges ej i samma omfattning under projektets andra år, dock utifrån den totala kostnaden för projektet det första året så finns det utrymme i budgeten för detta ändamål. Vissa avvikelser avseende budget kan konstateras. Orsakerna till att projektet ligger under budget för det första året är att studie- och yrkesvägledaren tillträdde sin tjänst först i april 2017. En annan orsak är att ett flertal av de obligatoriska utbildningar för projektteamet var redan innan projektet startade genomförda då två medarbetare från projektteamet tidigare jobbade som IPS-Arbeitscoacher och hade därmed genomfört utbildningarna under deras tidigare anställning.

Jämställdhets- och barnperspektiv under perioden

Deltagarna är relativt jämnt fördelade avseende kön, 11 kvinnor och 8 män. Detta är en slump då någon större hänsyn ej har tagits till vilket kön deltagarna har vid inskrivning.

Barnperspektivet har inte varit aktuellt i detta projekt då målgruppen är unga vuxna mellan 18-35 år samt att ingen av de inskrivna deltagarna har egna barn.

En aspekt som skulle kunna vara aktuell på längre sikt utifrån projektets barnperspektiv är att skapa bättre förutsättningar för självförsörjande för deltagare som har föräldrar som försörjer dem. Detta kan på sikt öka chanserna för en anställning på reguljära arbetsmarknaden och

minska risken att hamna i ett bidragsberoende samt leda till en minskning av kommunala insatser.

Nästa steg i projektet - på kort och lång sikt

På kort sikt

Att fortsätta jobba kontinuerligt och aktivt med att upprätthålla deltagarnas motivation till att studera och närvara på mötena med studiecoacherna.

Projektteamet ska arbeta utåtriktat och kontinuerligt informera interna samt externa professioner och samverkansaktörer som möter projektets målgrupp i olika sammanhang.

I början av mars kommer projektteamet att delta i en utbildning i Supported Education för deltagandet i forskningsprojektet ”Med arbetsliv i sikte - stöd till utbildning för unga med Psykisk ohälsa” bedrivs av Umeå och Lunds universitet.

Projektteamet ska delta i en utbildning i mars för metoden Supported Education, utbildningsansvarig är Lies Korevaar professor i Rehabilitation i Hanze universitet Groningen och ledande frontfigur för modellen Supported Education i Europa.

På lång sikt

Målsättningen är att minst 30 deltagare ska vara inskrivna i projektet år 2018.

Projektteamets ambition är att försöka skriva in fler deltagare än målsättningen då projektteamet har märkt att deltagarna kräver olika former av stöd samt att vissa deltagare, som har utvecklat en fungerande studiesituation, behöver mindre stöd än deltagare med omfattande svårigheter som precis har påbörjat sina studier.

Att fortsätta sträva efter målsättningen att 80 % av deltagarna ska inom ett år från inskrivningsdatum ha sökt studier. För deltagarna som skrevs in under projektets första år är denna målsättning förhoppningsvis genomförbar. Det man bör ha i åtanke för denna målsättning är att deltagarna skrivs in i projektet under olika tidpunkter och att ett flertal utbildningar/kurser endast har ett ansökningstillfälle per år. Dock har studiecoacherna som riktlinje vid varje informationsmöte med nya deltagare att alltid fråga när utbildningen/studierna är tilltänkta att påbörjas.

Under år 2018 är målsättningen att 60 % av deltagarna ska ha påbörjat eller slutfört sina studier. Som läget ser ut just nu för projektets deltagare är det endast ett fåtal deltagare som anses kunna ha slutfört sina studier enligt deras individuella studieplanering innan slutdatumet för projektet. Detta då majoriteten av projektets deltagare har påbörjat sina studier/utbildningar först då de skrevs in i projektet. Projektteamet vet i dagsläget inte vilket stöd som eventuellt kan erbjudas till de deltagare som hinner avsluta sina studier under projekttiden och som är i behov av fortsatt stöd ut i arbetslivet. En dialog har förts med studiecoacherna inom IPS-verksamheten och deras verksamhetschef för att undersöka möjligheten till fortsatt stöd ut i arbetet med stöd från en IPS-arbetscoach. Studiecoacherna har, i enlighet med styrgruppens intentioner, möjlighet att hjälpa deltagarna efter avslutad utbildning/studier, att få kontakt

med andra stödinsatser inom arbetsmarkandsområdet för att få hjälp att komma ut i arbetslivet.

Tanken med projektet är, enligt projektplanen⁹ och kommunens krav på sociala investeringar, att projektet ska vara möjligt att implementera i ordinarie verksamhet vid lyckat resultat efter projekttidens slut.

Innan årsskiftet enades styrgruppen, vid ett styrgruppsmöte den 13 december 2017, om att ett beslut måste fattas innan våren 2018 om att permanenta projektet efter projektidens slut eller om att undersöka möjligheten till förlängning av projektiden med minst ett år.

⁹ Petterson, M. Supported Education, - samhällsbaserat stöd mot studier för personer med psykisk funktionsnedsättning. Uppsala Kommun. Projektplan social investering, 2016.

Referenslista

1. Bengs A-K, Borg G & Liljeholm U. Studieinriktad rehabilitering – Supported Education ur tre perspektiv. FoU Södertörn, 2013. ISSN 1403-8358
2. Skolan är nyckeln till framgång- Supported Education projekt unga som resurs i arbetslivet. ISBN 978-91-983770-0-2. Publicerad 2016. <http://rsmh.se/unga-som-resurs-meny/metodbok-skolan-ar-nyckeln-till-framgang/>
3. Individanpassat stöd till arbete enligt IPS-modellen– vägledning för arbetscoacher. ISBN 978-91-87169–60-1 Artikelnr. 2012-8-5. Publicerad www.socialstyrelsen.se, juli 2012.
<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18796/2012-8-5.pdf>
4. Milton Anders. Rapport från nationell psykiatrisamordning. Vad är psykiskt funktionshinder, nationella psykiatrisamordning ger sin definition av begreppet psykiskt funktionshinder. Statens offentliga utredningar. Rapport publicerad, 2006:5.
<http://www.socialstyrelsen.se/psykiskohalsa/psykiskfunktionsnedsattning/inventeringsvertyg/Documents/Rapport-definition-psykiskt-funktionshinder.pdf>
5. Petterson, M. Supported Education, - Samhällsbaserat stöd mot studier för personer med psykisk funktionsnedsättning. Uppsala Kommun. Projektplan social investering, 2016.)
6. Hofstra J & Korevaar L(Eds.). Verktygslåda för Supported Education. Översättning Claes-Magnus Bernson. Helsingborg 2016. <http://www.supportededucation.eu/wp-content/uploads/2016/12/SEd-Svenska.pdf>

Bilaga 1

Kartläggningssmall studier

Datum:

Deltagare:

Studiecoach:

Utbildningsmål:

miljöfärdigheter	Kan göra	Behöver hjälp	Förklaring
Ta sig till skolan			
Vistas i skolmiljö			
Använda administrativ service			
Ansökan om studiemedel/ekonomisk ersättning			
Välja och söka kurser			
Registrera sig på kursen			
Övrigt			

Studiefärdigheter	Kan göra	Behöver hjälp	Förklaring
Nyttja skolresurser			
Utföra och förstår uppgifter			
Hantera tid och tidsplanering			

Följa scheman			
Föra anteckningar			
Avsluta uppgifter			
Förbereda sig för prov			
Göra prov			
Delta på lektion: ställa frågor			
Delta på lektioner: besvara frågor			
Delta på lektioner: hantera distraktioner			
Möta lärare och annan skolpersonal			
Utföra individuella uppgifter självständigt			
Vilken tid på dygnet fungerar du bäst			

Emotionella färdigheter	Kan göra	Behöver hjälp	Förklaring
--------------------------------	-----------------	----------------------	-------------------

Hantera känslor			
Visa känslor			
Besvara känslor			
Strategier för att hantera problemsituationer			
Sociala färdigheter	Kan göra	Behöver hjälp	Förklaring
Möta människor			
småprata			
Lyssna			
Visa förståelse			
Hantera raster/pauser på skolan			
Delta i grupper på skolan			
Sociala aktiviteter			

Att klara sig själv	Kan göra	Behöver hjälp	Förklaring
Ta medicin			
Att minnas			
Använda stöd			
Använda resurser (dator, telefon)			

Fastställa gränser			

Övrigt?

.....
.....
.....
.....
.....